

„Tożsamościowe i zawodowe uwarunkowania postaw nauczycieli wobec ewaluacji własnej pracy”

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Celem badań zaprezentowanych w pracy było określenie zależności między cechami zawodowymi i tożsamościowymi a postawami nauczycieli szkół podstawowych wobec ewaluacji własnej pracy. W rozprawie zostały zawarte treści dotyczące specyfiki rozwoju zawodowego nauczycieli. Ważną jej część stanowią także zagadnienia związane z istotą badań ewaluacyjnych. Omówione zostały teoretyczne zagadnienia, wskazujące na wieloletnią historię i zróżnicowanie teoretyczne i metodologiczne w obrębie badań ewaluacyjnych, a także specyfika ewaluacji edukacyjnej w polskim systemie oświaty. Istotnym, z punktu widzenia przyjętych w pracy założeń teoretycznych, jest także rozwinięcie pedagogicznych, psychologicznych i filozoficznych wątków związanych z tożsamością osobową. W tej części pracy zostały zaprezentowane rozważania dotyczące badań nad tożsamością zawodową nauczycieli prowadzone dotychczas przez H. Kwiatkowską. Praca przybliży podstawy psychologicznej koncepcji stylów przetwarzania informacji o tożsamości w ujęciu M. Berzonsky’ego, która stała się podstawą teoretyczną zaprojektowanych badań.

Metodologia przedstawionych w rozprawie doktorskiej badań opierała się na podejściu mieszanym z zastosowaniem równoległej strategii zanurzeniowej. Za podstawowe zostały uznane analizy ilościowe, natomiast analizy jakościowe służyły pogłębieniu wniosków. Zastosowano metodę badań przeglądowych z wykorzystaniem Inwentarza Stylów Tożsamości ISI-5 w polskiej adaptacji A. Senejko i Z. Łosia, a także autorskie narzędzie do badania postaw nauczycieli wobec ewaluacji własnej pracy. Narzędzie uwzględniało rozbieżności między ewaluacją zewnętrzną, wewnętrzną i autoewaluacją. Oprócz metod ilościowych zastosowano w nim techniki służące przeprowadzeniu analiz jakościowych rozbudowanych wypowiedzi respondentów.

Wynikiem analiz jest ukazanie znaczenia stylów przetwarzania informacji o tożsamości (informacyjny, normatywny i dyfuzyjno-unikowy) oraz cech związanych z rozwojem zawodowym badanych nauczycieli (wiek, staż pracy, stopień awansu zawodowego i nauczany przedmiot) w procesie kształtowania się postaw wobec ewaluacji. Praca wskazuje na zróżnicowane postawy badanych wobec ewaluacji zewnętrznej, wewnętrznej i autoewaluacji.

W rozprawie obecne są także spostrzeżenia dotyczące sposobu ujmowania przez nauczycieli zagadnień związanych z ewaluacją własnej pracy zarówno w kontekście ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej jak i autoewaluacji. Istotne są także wnioski dotyczące procesu kształcenia, które dają podstawę do wnioskowania o sposobie rozumienia tego procesu przez respondentów i formułowania hipotez w przyszłych projektach badawczych.